

Beszélgetés Salimova elvtársnővel, a Tretyakov-képtár műtörténészével a szovjet képkiallítás közönségéről és a magyar képzőművészet multjáról és jövőjéről

Amióta megnyílt a Szovjet Festőművészet Kiállítása, délelőt is, délután is nap-nap után órákat tölt a Nemzeti Szalonban Valencina Pavlovna Salimova elvtársnő, a kiállítás szovjet kísérője. Az iroda üvegfa mögül, de legtöbbször a terem egyik sarkában ülve figyeli és élvezi a meg-megújuló emberáradatot. A világhírű moszkvai Tretyakov-képtár kiváló műtörténésze ezalatt az idő alatt két szót tanult meg hibátlan magyarsággal. Azt, hogy „nagyon szép” és azt, hogy „gyönyörű”.

— Mindennapi örömm — mondja —, hogy a közönségben gyönyörködöm. Nem értem, hogy mit beszélnek, de látom: amint belépnek, mosolyra derülnek, s ahogy képről képre járnak a termeket, ragyogó arccal, csillogó szemekkel ismerkednek a festményekkel. A magyar dolgozók rendkívül fogékonyan reagáltak a kiállításra. Ezt mutatja az a hatalmas érdeklődés, amely még most, túl a háromszázötvenedik látogatón sem lanyhult és erről beszélnek a kérdőívekre adott válaszok is, amelyeket napról napra lefordítanak nekem. Nagyon tanulságos, hogy azok a munkások és parasztek is, akik most láttak először kiállítást, mennyire megértették a festményeket, mennyire őszintén tudtak gyönyörködni bennük. Külön örömmel tölt el, hogy a szovjet festészet kiállítása nagymértékben felébresztette az érdeklődést a képzőművészet iránt, s hogy ez — mint mondják — a képtárak, kiállítások általános látogatottságán is meglátászik.

— A kiállítás nemcsak a dolgozók valóban széles rétegeit mozgatta meg, de a magyar képzőművészeti életbe is soha nem tapasztalt mozgalmasságot hozott.

— Igen, tudok róla. Nem egy magyar festővel beszéltem, akik elmondották: a bemutatott festmények meggyőzték őket arról, hogy a szocialista realizmus az egyetlen út, amelyen haladniok lehet. Szívből kívánom, hogy felismeréseiket, amelyekről tudom, hogy most sok szó esik művésztkörökben — eredményesen tudják majd tettekre váltani.

— A Szovjetunióban az Októberi Forradalom után ugyanolyan hatalmas lendülettel tört fel az eddig elnyomott dolgozóknak az érdeklődés a művészet iránt, amilyenek itt most tanuja vagyok. Voltak művészeink, akik mindjárt megtalálták a kapcsolatot a néppel és voltak, akik csak nehezen tették meg az első lépéseket a haladás útján. Akik a néphez fordultak és hallgattak a népre, azok nagy segítséget kaptak fejlődésükhöz. Elénk viták voltak egy-egy kiállításon és a képzőművészek eljártak az üzemekbe a munkásokhoz, s ott beszéltek meg egy-egy bemutatott tárlat anyagát és tisztázták a felvetődött kérdéseket. Így van ez ma is.

— Hatalmas segítséget jelentett, hogy a Bolsevik Párt mindjárt a kezdetben a legmesszebbmenően támogatta a művészeket abban hogy levethessék a múlt burzsoá művészetének maradványait. Mindenkinnek alkalmat adtak arra, hogy hosszabb időn át ipartelepeken, falvakban ismerkedjék a munkások mindennapi életével, harcaival s a dolgozó parasztság kérdéseivel. A szovjet festők így tanulták meg, hogyan kell a nép számára alkotni, hogyan kell a dolgozó nép életét és harcait ábrázolni, hogyan kell segíteni a népet harcainak megvívásában és új életének felépítésében. Így tanulták meg kifejezni a szocialista munka pártoszatát, megmutatni az erős, építő, derűs, magabizó, új szovjet embert. Ma már a szovjet festőknek vérrükké vált a szocialista realista ábrázolás.

— A Párt irányítása s egy-egy művészeti bíráló, vagy vita mindig termékenyen hat a művészetek valamennyi ágára. Így történt, hogy a szovjet zeneművészet kérdéseiről elhangzott határozat például arra ösztönözte festőművészeinket is, hogy még inkább elmélyüljenek, hogy még szorosabbra fűzzék kapcsolataikat a szovjet néppel.

— Budapesti tartózkodása alatt milyen tapasztalatokat szerzett a magyar festők munkájáról?

— Meglátogattam minden múzeumot, képtárt és az éppen nyitva lévő kiállításokat. A kiállítások mind azt tükrözik, hogy a magyar festők komolyan küzdenek a szocialista realista kifejezés kialakításáért. A festményekből látszik, hogy a művészek sokat foglalkoznak a munka ábrázolásának kérdésével. Nagyon tanulságos volt számomra az egyik kiállítás, ahol több munkásalakot is láttam megfestve, feszülő izmokkal, a munka lendületében. Minden a helyén volt, különösen az izmokat dolgozta ki nagyon szépen a festő, de éppen a leg-

fontosabb mondanivaló: a ma dolgozó embere hiányzott a képről. Aki valóban szereti az embert, az nem nagyolhatja el úgy az ábrázolt munkás arcát, mint ahogyan az említett kép festője. Láttam építkezést ábrázoló, nagyméretű vásznat is, amelyen azonban szinte teljesen eltűnik a dolgozó ember. A festőművész még nem ismerte fel, hogy nemcsak a munkát kell megmutatni, hanem — elsősorban magát az embert. Itt van ez a Maximenkó kép, „A föld urai”. Nincs rajta semmi „nagyszabású”, mégis, azt hiszem, mindent hüen elmond a nézőnek a hősi lendületű, nagyszerű munkáról, amely a kolhozok népét áthatja, lelkesíti.

— Más kiállításokon azonban szinte meghatottan szemléltem, hogy az ifjú generáció miként lépett az egészséges fejlődés útjára és hogyan szabadítja meg magát a formalizmus béklyóitól. Például Kazinczi János. Kiállított rajzai arról tanuskodnak, hogy igen jól látja a munka karakterét és ismeri a szocialista építési hőst, az embert is. A művész egyike azoknak, akik gyakorlatban mutatják meg, hogyan kell levetkezni a múlt rossz, burzsoá csökevényeit.

— A múzeumokat járva, arra a meggyőződésre jutottam, hogy a magyar festők nem értékelik kellően a realista multat. Elsősorban Barabásra, Munkácsyra gondolok, de a későbbiekre: Ferenczyre, Rippl-Rónaira és a többiekre is. Mindegyiküknél megra-

gadó az anyagon való feltétlen uralkodás, a hatalmas mesterségbeli tudás. Különösen Munkácsy és Barabás művészetét tartom tanulmányozásra érdemesnek. Munkácsy nagy kompozíciói, ahol maga a nép a hős, valóban lenyűgözőek. Barabás portréinál a rendkívüli lélektani elmélyedés, s a formák befejezettsége lepelt meg. Ferenczynél, Rippl-Rónainál szintén igen sok az egészséges, realista vonás, de az ő műveik, az impresszionizmus hatása nyomán már magukon viselik a burzsoá kultúra hanyatlásának jeleit.

— A szovjet festőművészet kialakítása idején a mi festőink is tanultak a XIX. századi orosz realistáktól, Rjepintől, Szurikovtól és társaiktól. Az ő legjobb hagyományait folytatták, s emelték még magasabb eszmei és művészi színvonalra. A szovjet festőművészetnek ezt az útját példázza kiállításunk is. Azt hiszem a magyar festőművészet jövője szempontjából rendkívül fontos, hogy a magyar képzőművészek átvizsgálják a magyar realista festészet multját — amelyet a burzsoá formalizmus korszaka annyira lebecsült —, s kritikával átértékelve felhasználják annak minden jó hagyományát a tartalmában szocialista, formájában nemzeti művészetünk kialakításában.

— Búcsúzóul ehhez a munkához kívánok sok sikert a magyar képzőművészeknek.

Több mint háromszázezer látogatója volt a szovjet festőművészek kiállításának

A szovjet festők nemzeti szalonbeli kiállítása iránti érdeklődés az utóbbi napokban tovább fokozódott. Naponta tízezrek tekintik meg a szocialista-

realista szovjet festőművészek alkotásait. A kiállítás megnyitása óta több mint 300 ezer dolgozó gyönyörködött a szovjet művészek képeiben.